

Sosiaali- ja
terveysministeriö

HE eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain sekä
sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen
käsittelystä annetun lain muuttamisesta (HE
159/2025 vp)

Outi Äyräs-Blumberg
Neuvotteleva virkamies
12.02.2026

Esityksen keskeinen sisältö

- Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuoltolakia ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia (*asiakastietolaki*).
- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia siten, että hyvinvointialueiden terveydenhuoltolain mukaisia tehtäviä täsmennetään ennakoivan terveydenhuollon mahdollistamiseksi. Lisäksi muutettaisiin asiakastietolain käyttöoikeussäätelyä, jotta potilastietojen käsittely olisi mahdollista esityksessä tarkoitettujen terveydenhuoltolain mukaisten tehtävien hoitamiseksi.
- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Terveystarkastuslain muutosehdotukset

- Esityksellä muutettaisiin terveystarkastuslain 13 ja 14 §:ää siten, että hyvinvointialue määrittää seulontojen ja terveystarkastusten kohderyhmät sekä terveystarkastuslain 24 §:ää siten, että potilaan hoidon seuranta olisi mahdollista.
- Terveystarkastuslaissa tarkoitetut tehtävät kohdistuvat erityisesti niihin potilaisiin, joiden hoito ei vastaa suosituksia, jotka kuuluvat johonkin riskiryhmään tai joilla jo on havaittuja riskitekijöitä, alkanut sairaus, muutoin tunnistettu hoidon tarve tai pitkäaikaisen sairauden seuranta.
- Kyse on niistä terveystarkastuksen palveluista, joilla pyritään ennaltaehkäisemään korjaavien palvelujen tarvetta ja edistämään väestön terveyttä.
- Terveystarkastuksen palvelut ovat lähtökohtaisesti vapaaehtoisia, eikä henkilön tarvitse osallistua esimerkiksi järjestettäviin seulontoihin tai terveystarkastuksiin tai vastata terveystarkastuksen yhteydenottoon hänen hoitonsa seurannan toteuttamiseksi.

Asiakastietolain muutosehdotukset

- Asiakastietolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi potilastietojen käsittelyn terveydenhuoltolaissa tarkoitetuissa tehtävissä mahdollistava 9 §:n 2 momentti.
- Potilaiden terveysongelmien varhainen tunnistaminen, hoidon seuranta ja kohderyhmien määrittäminen edellyttävät potilastietojen käsittelyä. Nykyinen oikeustila potilastietojen käsittelystä ns. ennakoivan terveydenhuollon tehtävissä on ollut epäselvä, koska potilastietojen käsittely edellyttää hoitosuhdetta.
- Ehdotetulla sääntelyllä on tarkoitus mahdollistaa terveydenhuollon potilastietojen hyödyntäminen terveystarkastusten ja seulontojen järjestämisessä sekä terveysongelmien varhaisessa tunnistamisessa ja hoidon seurannan tehtävissä.
- Hyvinvointialueilla olisi mahdollista potilastietoja analysoimalla havaita asukkaidensa varhaisia terveysongelmia ja tunnistaa potilaita, joiden hoito ei vastaa suosituksia.

Perustuslainmukaisuus (riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut)

- Esityksen tavoitteena on selventää ja täsmentää hyvinvointialueiden terveydenhuoltolain mukaisia terveystarkastuksiin, seulontoihin ja sairaanhoitoon liittyviä tehtäviä, ja kytkeä tehtävät täsmällisemmin oikeuteen käsitellä potilastietoja näissä tehtävissä.
- Esityksessä ehdotetaan sääntelyä, jolla terveydenhuollon palveluja voitaisiin kohdentaa vaikuttavammin, ja jolla olisi mahdollista edistää väestön terveyttä, hillitä hoidon tarpeen kasvua ja vähentää kustannuksia.
- Terveystarkastusten palvelujen painopistettä siirrettäisiin korjaavista palveluista ennakkoivampiin palveluihin, varhaisempaan tukeen ja hyvinvoinnin edistämiseen.
- Ehdotuksen tarkoitus on turvata perustuslain 19 §:ssä turvattuja oikeuksia.

Perustuslainmukaisuus (potilastietojen käsittely)

- Esityksessä selkeytettäisiin nykyistä oikeustilaa, jossa on ollut epäselvää, onko hyvinvointialueilla oikeus käsitellä potilastietoja esityksessä tarkoitettujen tehtävien ja palvelujen yhteydessä.
- Esityksessä säädettäisiin potilastietojen käsittelyn rajaamisesta välttämättömään, jolla turvataan oikeutta henkilötietojen suojaan.
- Esityksessä ei säädettäisi oikeusperustaa automaattiselle päätöksenteolle.

Perustuslainmukaisuus (potilastietojen käsittely)

- Perustuslakivaliokunnan käytännössä on painotettu, että arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 3/2017 vp , PeVL 101/2022 vp).
- Ehdotuksessa potilastietojen käyttöoikeus rajattaisiin vain tiettyihin palveluihin siten, että arkaluonteisten tietojen käsittely olisi rajattu vain välttämättömään näiden tehtävien hoitamiseksi näihin tehtäviin oikeutetuille ammattihenkilöille.
- Potilastietojen käyttöoikeus on rajattu myös vain hyvinvointialueen omaan rekisteriin.
- Käyttöoikeussäätely kytkeytyy myös tietojärjestelmän tietoteknisiin ratkaisuihin, joilla voidaan vaikuttaa siihen, mihin tietoihin ammattihenkilöillä on pääsy.

Kiitos!

Sosiaali- ja
terveysministeriö